

"Samen leven, geven en krijgen." Hoe wij Alkmaar nog leuker kunnen maken.

Het is mei 2012. Mijn zoon Willem is negen. Teruglopend van het stadion slaat hij het bekende kruisje, gooit zijn hoofd in zijn nek en wijst hij met twee vingers naar de hemel. Hij heeft het zijn idool al honderden keren zien doen. Ik vraag: "*Wat doe je?*" Hij zegt: "*Ik bedank voor de mooiste dag van mijn leven.*" Zijn dag is compleet. Al maanden heeft hij toegeleefd naar vijf dagen in Barcelona. Zijn moeder en ik hebben bedacht dat we niet op dag één naar het stadion zouden gaan, om uit te sluiten dat wij daar vijf dagen moeten zijn. Maar op dag vier, een stille maandagochtend, is het "stadiondag". Eindeloos had hij gevraagd hoe groot de kans zou zijn dat hij Lionel Messi zou tegenkomen. Ik legde hem uit hoe de kansberekening eruitzag en ik vertelde hoe dat zat met trainingstijden en het trainingscentrum van de club, die "meer dan een club" is. Hoe groot de stad Barcelona wel niet was en hoe klein dus die kans. Maar zoonlief - en ik vind hem dan ontwapenend lief - was er vast van overtuigd: hij zou Messi zien. Het stond vast, want hij geloofde het.

Ik was al trots op het knulletje nu hij in de Barcelona Megastore de waarde van geld keihard had leren kennen. Zelfs in mei, aan het eind van het seizoen, was alles nog bespottelijk duur. Zijn zakgeld was langdurig opzij gelegd, maar wat heeft een negenjarige nou financieel in te brengen tegen de commerciële slagkracht van die miljoenenindustrie. Niets kon hem na de rondleiding en het bezoek aan Camp Nou eigenlijk nog deren. De kapel, de Gouden ballen, het veld, de spelerstunnel, de perstribune, de kleedkamers, de cups - ja, ook die met de grote oren -, hij had het allemaal gezien: en hij sloeg zijn kruisje!

De lichte teleurstelling over zijn financiële onvermogen was weggenomen door een telefoontje van zijn moeder. Om de hoek van het stadion, bij El Corte Ingles, waren de officiële shirts van Barcelona ook te koop en afgeprijsd. Wij zijn en blijven Hollanders en dus liepen wij daarheen. En ja, daar op die maandag rond een uur of 12 handelde hij zijn zaakjes toch nog naar tevredenheid af. Zijn moeder keek nog wat rond in de winkel en vader en zoon keken verveeld naar een stukje van de uitgestelde tennisfinale tussen Nadal en Djokovic op een van de vele tv-schermen in het warenhuis.

"*Ik zie Messi*" zegt hij. "*Hè, Willem, hou op.*" Ik geloof hem niet maar hij holt pardoes weg, de roltrap af. En verrek, met achter hem een Spanjaardje die een tasje van niks droeg en naast hem zijn vrouw, glijdt langzaam de beste voetballer aller tijden naar beneden. Ik roep: "*Willem, je mag de winkel niet uit*" en ren naar mijn vrouw Margot om aan haar de tas met waardevolle spullen af te geven. En daar ga ik, van de roltrap af, op zoek naar mijn zoon, in een wildvreemd warenhuis. Een etage lager ben ik hem nog kwijt ook. Maar zoals alles om de zon draait, keek iedereen naar één punt: één van de toonbanken op de parfumerieafdeling. Lionel Messi stond er naast, terwijl zijn Antonnella "gewoon" een luchtje kocht. En Willem staat daar ook en kijkt er naar. Ik zeg hem "*Vraag maar om een foto*", maar hij zegt: "*Jij moet het doen, want ik weet niet hoe je dat vraagt in het Spaans*". Hij heeft gelijk: hij en ik spreken allebei nauwelijks Spaans. Ik zeg Willem om maar gewoon naar zijn halfgod toe te lopen en dan gebeurt het: de grote, kleine Lionel Messi ziet een blond Alkmaars ventje, doet een stapje van de toonbank af, slaat een arm om de schouder van mijn zoon en ik maak snel een paar foto's. Messi was volstrekt gewend in twee tellen op de foto te gaan en bij ons kon er nog net een vriendelijk en kort "*muchos gracias*" van af. Je wilt je ook niet opdringen, gaat het - volstrekt onlogisch - door je heen.

Waarom vertel ik u dit op deze plaats?

Natuurlijk, nooit zal de vreugde van mijn zoon na die paar tellen op een maandag mij afgenomen kunnen worden. En hem ook niet. Want op dat moment en in de stad van La Sagrada Familia kwamen een heilig geloof, een naïeve hoop en tomeloze liefde in de beleving van een jongen van negen bij elkaar.

Ik ben Bas de Regt. Elke voorzitter van de 8 October Vereeniging die uittreedt, mag in het jaar daarna de Ontzetrede houden. Het thema van de viering 2019 is "Spraakmakend". Ik doe er alles aan om u over een half uur te laten denken: "Dat was een spraakmakende Ontzetrede."

Toen ik in het achterliggende jaar over deze Ontzetrede nadacht, wist ik dat die ontmoeting met Messi ook nog iets anders in zich droeg. En dat andere is het thema van mijn Ontzetrede.

Want als zelfs de grootste voetballer aller tijden wel eens een moment heeft, op een maandag rond 12:00 uur, dat hij even iets kan doen waarmee hij een ander gelukkig maakt, dan kunnen wij dat toch allemaal? Het kostte Messi niets, maar het levert een ander de herinnering van zijn leven op. En die gedachte, dat het niets kost maar wel heel veel oplevert, die gedachte daar gaat het vandaag over.

In de achterliggende tien jaren ben ik het boegbeeld geweest van de 8 October Vereeniging. Een erebaan. Ik was een relatief jonge voorzitter; ik werd het op mijn 42ste. Voorzitter van een bestuur dat probeerde leiding te geven aan ongeveer 3700 leden, toen. Wat ik niet wist - en wat ik nu geleerd heb - is dat het werken - en ik noem het bewust "werken" - met vrijwilligers de belangrijkste ervaring is die je als voorzitter van de 8 October Vereeniging kunt opdoen.

Om te beginnen ben je ook zelf vrijwilliger. Het is belangrijk om te beseffen dat iedereen die bij de viering van 8 October betrokken is, vrijwilliger is. En dat is belangrijk, omdat vercommercialisering van de viering de dood in de pot is. Ik kon aan bouwers, die eind augustus al beginnen met het opbouwen van de Grote Middagoptocht, niet uitleggen dat zij avond aan avond hun stinkende best moesten doen, terwijl een ander op de dag zelf daar geld aan gaat verdienen. Natuurlijk, de stad moet bruisen en ondernemers mogen en moeten geld verdienen, maar ik beschouw het niet als ouderwets dat een ondernemer één dag per jaar, namelijk op 8 October, zijn medewerkers vrij geeft, zijn zaak sluit en met andere Alkmaarders feest viert. Dat was vroeger zo, noem mij, wat dat betreft, maar traditioneel en, natuurlijk, tijden veranderen, maar niet alles dat anders wordt, wordt beter.

Dames en heren, u weet misschien dat ik advocaat ben. Tijdens mijn voorzitterschap zei ik wel eens dat ik voorzitter van de 8 October Vereeniging ben en in mijn vrije tijd advocaat. Maar de realiteit was andersom: ik was en ben advocaat. Het is een goede gewoonte om in deze ontzetrede niet over politiek te spreken. Dat heeft oud minister professor Hirsch Ballin per ongeluk eens gedaan en dat is hem te komen te staan op de nodige kritiek. Ik zal daar van wegblijven.

In de Ontzetrede wordt gesproken over democratische waarden en vrijheid. En over gedachten die u over vrijheid en democratie aan het denken zetten. Ik beschouw het als een van de democratische waarden dat conflicten worden opgelost zonder geweld. Als aan grote groepen in de maatschappij de mogelijkheid ontnomen wordt om een rechter te vragen te beslissen over een conflict, moet daar wat aan worden

gedaan. Advocaten rekenen een "honorarium". Dat woord heeft semantisch iets te maken met "eer". Een honorarium is eigenlijk een "ereloon". Omdat een advocaat een belangrijke rol in de samenleving heeft, vonden eind jaren 60 van de vorige eeuw advocaten dat zij, voor mensen die dat niet konden betalen, "pro Deo" werk moesten doen. Naast een betalende praktijk nam een advocaat ook cliënten aan die een advocaat niet dat gebruikelijke honorarium konden betalen. En stuurden zij geen rekening. Vanaf de jaren 60 van de vorige eeuw heeft de samenleving ingezien dat toegang tot de rechter misschien niet alleen afhankelijk moest zijn van de welwillendheid van advocaten. En daardoor ontstond een systeem van door de overheid gefinancierde rechtsbijstand, waaraan de overheid veel geld bij droeg. En terecht.

Dames en heren, ik ben geen asiel-advocaat. Ik ben geen vreemdelingenrecht-advocaat. Ik ben geen advocaat die mensen bijstaat van wie de bijstandsuitkering is ingetrokken. Ik ben geen strafadvocaat die mensen bijstaat die verdacht worden of al vervolgd worden door het Openbaar Ministerie. Ik noem die rechtsgebieden omdat al die advocaten eigenlijk voor hun cliënten "tegen de overheid opkomen"; vóór burgers tégen een overheid. Ongeveer 65 procent van alle procedures waarvoor een beroep wordt gedaan op gefinancierde rechtsbijstand, is tegen de overheid. Het merendeel van mensen die geld van de overheid nodig hebben om te procederen, procedeert tegen de Staat of de overheid zelf, dus het is terecht dat de overheid rechtsbijstand subsidieert.

In Nederland zijn ongeveer 17.500 advocaten ingeschreven en ik durf de stelling aan dat meer dan 10.000 van die advocaten, net als ik, commercieel advocaat zijn. Dat betekent -te grof gezegd - dat wij ondernemers, de rijkere particulieren, het midden-en grootbedrijf of overheden als advocaat bijstaan. En laat duidelijk zijn, die advocaten verdienen - in tegenstelling tot de advocaten die ik zojuist noemde - een prima belegde boterham. Sterker nog: die advocaten zouden heel goed, met hun expertise, mensen kunnen bijstaan die - als ze het honorarium/ereloon van een advocaat voor hun kiezen zouden krijgen -, die advocaat nooit hebben. Werkt die advocaat dan voor niets? Ja, misschien wel. Of bijna voor niets. Misschien moet elke Nederlandse, commerciële advocaat zo nu en dan eens denken, bij een cliënt die hem niet kan betalen, "*Ach, geef mij dat dossier maar, ik help jou en ik stuur geen rekening.*" Dat heeft twee effecten. Ten eerste wordt de cliënt goed geholpen en ten tweede vermindert het de druk op financiële middelen die thuishoren bij die strafadvocaat, die asieladvocaat of die sociaal-zekerheidssector advocaat.

Toen ik tijdens mijn voorzitterschap, zes jaar geleden, mijn eigen advocatenkantoor opende, kwamen er mensen naar mij toe, die ik wilde helpen maar die mij niet konden betalen. En dat zat mij niet lekker. Nu kon ik mij inschrijven in het systeem om ook toegelaten te worden tot het systeem van gefinancierde rechtshulp. Om twee redenen deed ik dat niet. De vergoedingen (het honorarium) was ongekend laag en de hoeveelheid administratie die je moest doen om dat weinige geld te krijgen was enorm. Maar ik moest iets anders, vond ik.

Daarom nam ik mij voor elk jaar één of twee dossiers aan te nemen en dus cliënten bij te staan waarmee ik afspraken maakte die volstrekt "on-commercieel" waren. En het interessante daaraan is dat die zaken, die contacten, en die impact van de hulp die je geeft, heel veel plezier brengen.

Waarom kan een notaris niet eens een klant voor een gereduceerd tarief helpen? Waarom werkt een bankier alleen maar voor "rijke" mensen en niet voor mensen die er veel aan hebben te leren hoe je met geld om moet gaan? Advocaten, notarissen, bankiers, misschien zijn er wel veel meer beroepen te verzinnen.

Dit idee, deze gedachte is eigenlijk samen te vatten in één kernachtige zin: "*Geven is leuker dan krijgen*". Nu kunt u, cynisch, opmerken dat een advocaat of een notaris die commerciële zaken in behandeling heeft dat makkelijk kan zeggen, "*geven is leuker dan krijgen*". Maar u weet allemaal dat soms een klein gebaar, een klein cadeautje, op de ontvanger een enorme vreugdevolle impact kan hebben. Iemand met iets vriendelijks verrassen, is leuk voor wie iets krijgt, maar het gevoel dat je er als gever bij krijgt is ook groots.

"*Geven is leuker dan krijgen*". Ik geef u een tweede voorbeeld. Onze Alkmaarse samenleving – maar ook daarbuiten - bestaat uit verbanden. De 8 October Vereniging hanteert sinds een aantal jaren de hashtag "voor Alkmaar door Alkmaar" en, een variatie "voor Alkmaarders door Alkmaarders". De achterliggende gedachte was en is duidelijk. De ambitie om ook de hele Noordkop en West-Friesland te bedienen tijdens Alkmaars Ontzet hadden wij als bestuur niet. 8 October, Alkmaars Ontzet, is een feest van Alkmaar. Dat verzorgd wordt door Alkmaarders. Eigenlijk verwacht je dat mensen die in Alkmaar geboren zijn, maar de stad voor werk, geld of de liefde hebben verlaten, in ieder geval op die ene dag in oktober terugkomen. En ik ken er velen die dat ook doen. Die Alkmaarse samenleving moet het hebben van verenigingen. Ik weet bijna zeker dat de grootste vereniging van Alkmaar de 8 October Vereniging is. Ik kan geen Vereniging verzinnen met meer dan ongeveer 4000 leden, maar over dat getal kom ik straks nog met u te spreken.

Het is voor een samenleving van belang om samen te leven en dus is het belangrijk om samen dingen te doen en te delen, bijvoorbeeld om feest te vieren. Dat feest wordt, in het geval van Alkmaars Ontzet, georganiseerd door een Vereniging. Mijn oproep aan u is om vrijwilligerswerk te gaan doen. Ik heb dat nu meer dan 10 jaar gedaan en ik beveel u dat van harte aan. Waarom?

Omdat het heel erg leuk is om te doen. Natuurlijk, u kunt niet allemaal voorzitter van de 8 October Vereniging worden - we hebben in Frits Westerkamp een zeer goede gevonden en hij begint maar net -, maar er zijn talloze clubs, verenigingen, buurtinitiatieven of – zoals Soli – orkesten die vrijwilligers kunnen gebruiken. U kunt het zo gek niet verzinnen of er is een club, vereniging of initiatief dat ofwel heel goed bij u past, ofwel u enorm hard nodig heeft. Of ga eens in uw eigen buurt of wijk lopen als collectant voor een goed doel dat u aanspreekt. In alle gevallen is het enorm leuk om, als vrijwilliger, u ergens voor in te zetten. Het cliché is dat "*vrijwillig niet vrijblijvend is*" en dat is ook zo. Ook vrijwilligerswerk vraagt om structuur, vraagt om een bestuur, vraagt om leiding en kan niet vrijblijvend zijn. Andere mensen rekenen op u. Op 8 October zijn er mensen – veel mensen -, die erop rekenen dat er een feest wordt georganiseerd in Alkmaar. Dus rekenen Alkmaarders op de mensen die dat feest organiseren. Dus het is "vrijwilligerswerk". Maar wel dankbaar werk. Werk dat iets brengt. Werkt dat soms veel vraagt, maar meestal veel meer geeft.

De Ontzetrede wordt altijd gehouden ofwel door een "hooggeleerde" ofwel een Alkmaarder en soms door een hooggeleerde Alkmaarder. Ik ben niet professor Schwegman, die vorig jaar sprak. Ik ben niet professor Hirsch Ballin die u en ik hebben horen spreken. Ik ben niet professor Schuijt, die wij hoorden over vrijgevigheid. Ik ben niet doktor Christi Klinkert, die net als Abt Mathijssen sprak over deze kerk en Van Heemskerck. Als ik geen (hoog-)geleerde ben, dan ben ik een Alkmaarder. Net als Peter Bitter, en burgemeester Bruinooge die sprak over barmhartigheid bij zijn aantreden. De burgemeester die maar één keer, een deel van de dag niet in Alkmaar was op 8 October. Dat was om te strijden voor de toegang tot de rechter in Alkmaar. Mijn bondgenoot Piet Bruinooge streed ervoor dat de rechtbank in Alkmaar bleef. Ook ik voel mij Alkmaarder. Een Alkmaarder die u kan uitleggen waarom het leuk is vrijwilligerswerk te doen. Met je fiets op 8 October in jacquet, hoge hoed aan de hand, door een ontwakende stad fietsen, bij voorkeur zonder regen, en dan "toegelachen" worden door iemand die je, al lachend, heel veel plezier en succes toewenst, is eigenlijk onbetaalbaar. Of de magie van kindertjes van een jaar of 8 die op het Waagplein de donkere stad ingaan en voor het eerst het stokje van generatie op generatie ontzet-vieren doorgegeven krijgen. En zo kan ik u, van de afgelopen meer dan 10 jaar nog veel meer onbetaalbare momenten noemen. Momenten die je meemaakt als je juist vrijwilligerswerk doet. Momenten die, als je ervoor betaald wordt, een andere lading hebben. Juist met z'n alle knokken voor een mooie viering, juist met z'n allen een mooie dag organiseren voor Alkmaar, juist met z'n allen ook als nog niemand aan 8 October denkt, met 8 October bezig zijn, dat eerste biertje in de Vest, op het ledenfeest, als alles goed is gegaan, juist dat maakt het vrijwilligerswerk, waar ik iets over kan zeggen zo bijzonder.

Want dat al die mensen in de rij gaan staan om kaartjes te halen voor een zuurkoolmaaltijd, dat is niet zo. Want wat ik daar over wil verklappen, ligt in het verlengde van vrijwilligerswerk, 8 October en samenleven. De meeste mensen staan niet zo vroeg in de rij voor zuurkoolbonnen. Daar zijn er vaak genoeg van. De mensen die vooraan in de rij staan, staan in de rij voor het ledenconcert. Want er zijn nog steeds heel veel mensen in Alkmaar die het concert - samen met de taptoe - opgeven als belangrijkste reden om lid te worden van de 8 October Vereniging. Twee keer een muzikaal optreden van nationaal topniveau kunnen bijwonen zonder dat het echt geld kost, is voor meer Alkmaarders dan u denkt, even genieten en hun armoede even vergeten.

We hebben twee voorbeelden besproken van het bijdragen, op een min of meer vrijwillige basis, aan de samenleving, waarin je leeft. De advocaat, die een commerciële praktijk heeft, kan best één of twee zaken per jaar doen om collega's te ontlasten, die gesubsidieerde bijdragen echt nodig hebben en anderzijds gespecialiseerde kennis aan cliënten geven die dat echt kunnen gebruiken te geven.

En ten tweede gaat u allemaal vrijwilligerswerk doen, want dan draagt u bij aan een vrolijker en hechtere samenleving. Er is geen club of vereniging die niet extra vrijwilligers kan gebruiken.

Nu kunt u denken, die De Regt heeft makkelijk praten. Niet iedereen is commercieel advocaat, die een paar dossiers tegen een lager tarief kan behandelen. En misschien heeft u écht geen tijd om vrijwilligerswerk te doen. Ik begrijp dat. Maar als u geen dossiers kunt oppakken en u kunt geen vrijwilligerswerk doen, dan heb ik toch een derde manier waarop u Alkmaar nog leuker kunt maken. Ik zou u kunnen vragen of u dat al gedaan hebt, wat ik ga voorstellen, maar dat geeft

misschien wat ongemak in deze kerk. Wij, en ik reken mij nog tot de 8 October Vereeniging, vragen altijd: "Bent u lid?". Dames en heren, u voelt 'm aankomen: als u Alkmaar nog leuker wilt maken dan roep ik u op, als Alkmaarder, om u vandaag aan te melden als lid van 8 October Vereeniging. Natuurlijk, velen van u in deze kerk zijn al lid en dat is goed. Kijk maar om u heen, allemaal lachende gezichten van leden die het naar hun zin hebben. Maar al diegenen die nog geen lid zijn geworden en elk jaar denken "*Goh, wat een sympathiek clubje is dat eigenlijk*", doe nu eens wat u zich al jarenlang heeft voorgenomen. Uit de grond van mijn hart: ik kan het u aanbevelen. U hoort dan bij de grootste vereniging van Alkmaar. Een vereniging die een simpele ambitie heeft: voor Alkmaarders een paar dagen per jaar in oktober een feest te organiseren. Een feest waarbij alle Alkmaarders hun best doen om het voor de stad leuker te maken. Bijvoorbeeld door bij en met elkaar aan tafel te zitten, zuurkool te eten, samen een concert mee te maken of met lampionnetjes door de stad te lopen. En dan moet de Grote Middagoptocht straks nog van start gaan.

Tegenwoordig kan lid-worden via de website, u kunt uw eigen gegevens beheren en al met al is het een fluitje van een cent. En 10 euro is te overzien. Doe het nu eens, dan heeft de vereniging er zomaar 300 tot 400 leden bij. U kunt er om lachen - en zo is het ook een beetje bedoeld -, maar er is niet alleen leut. Er is ook een ernstigere reden om lid te worden. Dat feest in de stad is niet het enige. Wij herdenken ook iets. Wij herdenken de vrijheid om te mogen geloven, om te mogen leven, in Nederland, maar vooral in onze stad Alkmaar, zoals je zelf wilt. En dat is een groot goed. Een goed dat niet vanzelfsprekend is en dus bescherming verdient. Lid worden ondersteunt dat gedachtegoed.

En net als op die maandag in mei 2012 in Barcelona is het dat kleine gebaar, is het die kleine inspanning, is het die arm om een schouder, die het verschil maakt. Dus als vanavond de vereniging meer dan 10% groter is geworden omdat u allemaal lid bent geworden dan is de viering geslaagd. Maar in ieder geval is dan de Ontzetrede spraakmakend en effectvol geweest.

Het was mij een groot, groot genoegen uw voorzitter te mogen zijn. Het ga u én Alkmaar erg goed.